

Reformer kan stärka Afrika

I år firar FN 60-årsjubileum. Den kritiserade världsorganisationen står inför stora förändringar som kan ge små länder och fattiga nationer en starkare ställning, bland annat genom ökad representation i säkerhetsrådet. Afrikanska Unionen har lyckats ena sina medlemsländer om hur man vill företrädas i rådet. Av vem AU ska företrädas återstår det att enas om.

När FN bildades efter andra världskriget var syftet bland annat att rädda kommande generationer undan krig. Organisationen blev en produkt av den tidens politiska klimat när de segrande makterna i kriget, USA, Sovjet, England, Kina och Frankrike, gav varandra permanenta platser i säkerhetsrådet och vetorätt över rådets alla beslut.

1965 genomgick rådet en mindre utökning i form av icke permanenta, roterande medlemmar men sedan dess har i princip inte mycket hänt.

Idag ter sig FN, men kanske framförallt säkerhetsrådet, som allt mer förlegat på grund av sin odemokratiska beslutsstruktur och föråldrade representation. Detta hade kanske kunnat accepteras om säkerhetsrådet verkligen hade varit framgångsrikt i sitt arbete att

skydda världen mot krigets alla fasor.

Men det har inte varit särskilt effektivt när det gäller att bevara fred. Enligt en beräkning har det, bara under tiden från andra världskrigets slut 1945 till Sovjetunionens kollaps 1989, hänt inte mindre än 680 gånger att länder attackerat varandra och utsatt civilbefolkningar världen runt för utesläppta lidanden. Till detta kommer en rad senare, inte minst interna, konflikter som till exempel det forna Jugoslavien, Rwanda, Väst-sahara, Palestina, Somalia, Kongo, Sudan, Burma...

Generalsekreterare Kofi Annan, som fick ta mycket kritik för FN:s oförmåga att hantera Irakkonflikten, svarade med att tillsätta en oberoende 15-manna expertpanel som skulle utreda "hot, utmaningar och förändringar".

I slutet av förra året presenterade panelen sin rapport, *A More Secure World: Our Shared Responsibility*, med inte mindre än 101 grundläggande förslag om global säkerhet och reformering av FN med förändringar av generalförsamlingen, generalsekreterarens roll och av säkerhetsrådet.

För det senare lades två alternativ. Enligt det ena föreslås sex nya permanenta medlemmar utan vetorätt, varav två platser viks för Afrika, samt ytterligare tre nya medlemmar på tvåårsmandat, där fyra av de totalt 13, går till Afrika.

Det andra alternativet förespråkar fem permanenta platser, inga nya permanenta utan åtta nya förnyelsebara fyraårsmandat, varav Afrika skulle få två, och ytterligare elva tvåårsmandat varav fyra till Afrika. Båda förslagen innebär att antalet länder i säkerhetsrådet ökar från 15 till 24.

En grupp med representanter för 15 medlemsländer i Afrikanska Unionen, AU, diskuterade sig i februari fram till att Afrika ska ha två permanenta platser, men med veto-rätt, och fem ickepermanent platser. Ett extramöte sammankallades den 7-8 mars i Addis Ababa för att diskutera frågan.

Där lyckades man ena sig kring förslaget som sådant men man kunde inte enas om vilka två länder som skall föra kontinentens talan som permanenta medlemmar. De starkaste kandidaterna är Sydafrika, Egypten och Nigeria. Sydafrika, som kontinentens ekonomiska stormakt och med erfarenhet som medlare, kommer, enligt många politiska bedömare, med största sannolikhet att ta en av platserna. Nu pågår ett intensivt lobbyarbete och positionerande från Egyptens och Nigerias sida för att säkra den andra platsen.

I rapporten *In Larger Freedom* presenterade Kofi Annan den 21 mars sina förslag till hur FN ska agera och förändras. Han tar upp problem som terrorism, miljöförstöring, fattigdom och epidemier och poängterar att de år 2000 uppsatta millenniemålen måste uppfyllas.

När det gäller säkerhetsrådet är rapporten lite luddig. Annan tar inte ställning mellan de två förslagen utan istället kopplar han ihop en utökning av antalet medlemmar i säkerhetsrådet med frågan om biståndsnivåer. Han menar att de rika länder som vill ha platser i säkerhetsrådet som Tyskland och Japan, bör nå upp till den överenskomna nivån på 0,7 procent av BNP i bistånd. Detta menar han vara ett viktigt kriterium för att få permanenta platser i rådet.

Rapporten skapade en viss oro och vissa kommentatorer menade att detta pekar på att enbart rika länder är aktuella för de permanenta platserna.

I september i år, i samband med det kommande toppmötet i New York om millenniemålen, ska världens regeringar ta ställning till och försöka enas om hur FN ska reformeras.

CECILIA STRAND
KERSTIN BJURMAN

FN-panelens rapport
www.un.org/secureworld/

AU:s ställningstagande
www.africa-union.org

FN:s generalsekreterare Kofi Annan är lite luddig rörande Afrikas representation i säkerhetsrådet.

FOTO: FN

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.